ಲೋಕೋಪಕಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತಿ ಕ್ರಮ

ಡಾ|| ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ

ಇಮ್ಮಡಿ ಚಾವುಂಡರಾಯನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಲೋಕೋಪಕಾರ[1] ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೨೫ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ, ಆಹಾರ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.[2] ಇಲ್ಲಿನ ಏಳನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಂಧಯುಕ್ತಿ ಕ್ರಮ ಅಂದರೆ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಚಾಮುಂಡರಾಯನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸುಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ಪೂರ, ಕುಂಕುಮ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ, ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅರೆದು ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಈ ಸುವಾಸಿತ ಎಣ್ಣೆಯೇ ಮೃಗಮದ ತೈಲ. ಬೇಲದಹಣ್ಣಿನ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಕಲಸಿ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಒಣಗಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕರ್ಪೂರವನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕರ್ಪೂರ ತೈಲವಾಗುತ್ತದೆ. ನಸುಗುನ್ನಿಕಾಯಿ, ಕೋಷ್ಠ, ಲವಂಗ, ಮತ್ತು ಏಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ, ಕುದಿಸಿ, ಆರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಇಡಬೇಕು. ಆಗ ಅದು ಮಲ್ಲಿಕಾ ತೈಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬದಲು ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಜಿ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ, ಆಗ ಅದು ಜಾಜಿ ತೈಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಗಂಧಾಮಲಕ ತೈಲವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮರುಗ, ಪಚ್ಚೆ, ದವನ, ಕಲ್ನಾರು ಮತ್ತು ಏಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಚಂಪಕ ತೈಲವನ್ನು ಮಾಡಲು, ಮುಡಿವಳಿ, ಕೋಷ್ಠ ಮತ್ತು ಲವಂಗದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಎಳ್ಳಿನ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಒಂದುವಾರ ಇಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹೊಸದಾದ ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಈ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಹಾಕಿ ಒಂದು ವಾರ ಇಡಬೇಕು. ಅದೇ ಚಂಪಕತೈಲ.

ನಂತರ ಚಾಮುಂಡರಾಯನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಅಗರಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಟ್ಟೆಗಳು ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲು

---

1. ಲೋಕೋಪಕಾರಂ—ಸಂ. ಹೆಚ್. ಶೇಷಯ್ಯಂಗಾರ್, ಮದರಾಸು-೧೯೫೦

2. ಮೇದಿನಿಯುಪಕಾರಂ ಕಲಿ |
ಪೋದುಗಳೆನಿತೊಳವಿಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ದು ಬುಧೋ ||
ಪಾದೇಯಮಾದ ದೂಸರಿ |
ನಾದುದೊ ಲೋಕೋಪಕಾರಮೇನನ್ವರ್ಥಂ ||

ವಸ್ತ್ರಧೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲು, ಬೆಲ್ಲ, ಹುಲಿಗಿಲಿ, ಕೋಷ್ಠ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮ ಪ್ರಮಾಣ ದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುಡಿಮಾಡಿ, ಧೂಪವನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ.[3] ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶರೀರವನ್ನು ಸುಗಂಧ ಮಯವಾಗಿ ಇಡಲು ಬೇಕಾದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ದ್ದಾನೆ. ನಖ, ಕಂದುರು, ಬಜೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ ಅರೆದು ಅದನ್ನು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ, ಶರೀರವು ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.[4] ಸುಗಂಧ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಕಸ್ತೂರಿ, ಕರ್ಪೂರ, ಶ್ರೀಗಂಧ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ, ಕಡ್ಡಿಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಬೇಕು. ಧೂಪಬತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬಧ್ರಮುಷ್ಟೆ, ನಾಕ, ನೇರಳೆಬೀಜ, ಮುಡಿವಾಳ ಮತ್ತು ಲವಂಗಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುಗಂಧ ಧೂಪ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ದೇವಧರ, ಹುಲಿಗಲಿ ಬೀಜ, ಮುರೆ, ಸಜ್ಜರಸಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ್ನು ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ, ಸುಟ್ಟರೆ ಸುಗಂಧವಾಸನೆ ಬರು ವುದು. ದಶಾಂಗಧೂಪವನ್ನು ಮಾಡಲು ಭದ್ರಮುಷ್ಟೆ, ಅಗಿಲು, ಕಲ್ಹಾರು, ನಾಕ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಂಚಾಂಗ ಧೂಪವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾಕ, ಕರ್ಪೂರ, ಅಗಿಲು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬೇಲದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ತಿಗಣೆ, ಸೊಳ್ಳೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಧೂಪಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಬೆಲ್ಲ, ಜೇನು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಪುಷ್ಪಕಾಶಿಶ, ವಿಳಂಗ ಮತ್ತು ಮತ್ತಿ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಧೂಪದಿಂದ ತಿಗಣೆ ಮತ್ತು ಸೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬಹುದು.

ಬಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡಲು ಬೇಕಾದ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸುವ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅನಂತರ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶುಂಠಿ, ಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಬದ್ರಮುಷ್ಟೆ, ಜೇನು, ಲವಂಗ, ಏಲಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಧನಿಯಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿದರೆ, ಶ್ವಾಸವು ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದು.[5]

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತಿಲಕಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಯಭಾಸ್ಕರ ತಿಲಕ, ಮಹಿಸಿದಳ ತಿಲಕ ಮುಂತಾದ ತಿಲಕಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸುಗಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಧನವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

---

3. ಸಿರಿ ಖಂಡಮುಗರು ಶರ್ಕರೆ ।
ಕರಜಂ ಪೂತಿಫಳ ಕೋಷ್ಠಮೆಂಬಿವರಿಂದೊಂ ॥
ದಿರೆ ಧೂಪಮುಕ್ಕು ವಸ್ತ್ರಂ
ಕರಮುಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಸುರಭಿ ಗಂಧಮುನಾಳ್ಗುಂ ॥

4. ಕರಜಂ ಕುಂದುರು ಜಟೆಮಾಂ ।
ಸಿ ರುಚಿ ಯಿವಂ ಸವನೆಗೊಂಡು ದೇಹಮುಸಿಂಬಾ ॥
ಗಿರೆ ಧೂಪಿಸಿದಂದು ಮನೋ ।
ಹರಗಂಧಂ ತಾನದಕ್ಕುಮಚಳಿತವಚನಾ ॥

5. ತ್ರಿಕಟುಕಮಂಬುಧರಂ ಮಾ ।
ಕ್ಷಿಕಂ ಸುಗಂಧತ್ರಯಂ ರುಜಾಚೂರ್ಣಂಧಾ ॥
ನ್ಯಕಮೆಂಬಿವಿನಿತುಮಂ ಸಮ ॥
ನೆ ಕೊಂಡು ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ವದನಶುದ್ಧಿಯನೀಗುಂ ॥

6. ಗುಡಸುರದಾರುಗಳಿಂ ನಾ ।
ಲ್ವಡಿ ನುಗ್ಗೆಯಬೇರ ರಸಮ ನೂಪ್ಕದೊಳಿಟ್ಟಾ ॥
ಗಡೆ ಗಂಧತ್ರಯಮುಂ ತಳಿ ।
ದೊಡೆ ಸೊಗಯಿಪಸಾದಿನಾ ಸವಂ ತಾನಕ್ಕುಂ ॥

ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎರಡು ಭಾಗ ಪುಷ್ಪರಸ, ಒಂದು ಭಾಗ ಮತ್ತಿಹೂವು ಮತ್ತು ಒಂದು ಭಾಗ ಮಡಿವಾಳವನ್ನು ಒಣಗಿಸಿದರೆ ಕುಂಕುಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಷ್ಪರಸದ್ರಾವಣ ಮತ್ತು ಕಾಡುನುಗ್ಗೆ ರಸ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಕೇದುಗೆ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತದೆ.[7] ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರವನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಂಗು ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಸ್ತು. ಅದನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಸಾಯನಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಂದಿನ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿಜವಾದ ಕೊಡುಗೆ ಏನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಾವುಂಡರಾಯನ ಗಂಧಯುಕ್ತಿ ಕ್ರಮ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಅಂಶ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

---

7. ಕುಸುಮರಸಂ ಕಾಳ್ನುಗ್ಗೆಯ ।
ರಸಮುಜಮೂತ್ರಂಗಳೆಂಬಿವಂಕುದಿಯಿಸಿ ಭಾ ॥
ವಿಸಿ ಕೇದಗೆಯೆಸಳೊಳ್ ವಾ ।
ಸಿಸೆ ಧಾನ್ಯಸ್ಥಾಯಿಮಾಡಿ ಕತ್ತುಂಯಕ್ಕುಂ ॥
8. ಎರಡುಳ್ಳಿ ಹಿಂಗು ನಿಂಬದ ।
ತಿರುಳಾಡಿನ ಬೆಣ್ಣೆ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯಂ ಬಿ ॥
ತ್ತರದಿಂ ನೆಯ್ ನಿಲೆ ಕುದಿಯಿಸು ।
ಗೆ ರಾಮರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಿಂತಿದುಂ ಸಮನಕ್ಕುಂ ॥